

## EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2006 rd

### Riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2005

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 31 maj 2006 Riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2005 (B 10/2006 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

##### *Sakkunniga*

- bankfullmäktiges ordförande Mari Kiviniemi

- generaldirektör Erkki Liikanen, Finlands Bank
- byråchef Jaana Rantama, Finansinspektionen.

##### *Finanspolitikens grunder och genomförande*

Ekonomiutskottet och Finlands Bank arrangerade den 6 september 2006 ett gemensamt seminarium, Finanspolitikens grunder och genomförande, med Finlands Banks generaldirektör Erkki Liikanen som föreläsare.

#### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

##### *Motivering*

I bankfullmäktiges berättelse ingår översikter över Europeiska centralbankens penningpolitik och finanserna i euroområdet samt ekonomin i Finland 2005. Vidare tas där upp Finlands Banks verksamhet, bankens bokslut och förvaltning och viktiga frågor som handlagts av bankfullmäktige. I berättelsen ingår dessutom en koncis översikt över Finansinspektionens område och verksamhet.

##### *Utlåningen*

Enligt Finlands Banks statistik uppgick finländska monetära finansinstituts utlåning till allmänheten i euroområdet i slutet av juli 2006 till totalt 121 miljarder euro. Hushållens andel var 73,9 miljarder euro, företagens 41,5 miljarder euro, offentlig sektors 4,8 miljarder euro och finansiella företags 0,8 miljarder euro. Hushållens andel av utlåningen till allmänheten var allt-

så 61 procent. Av utlåningen till hushåll utgjorde bostadslån 52,2 miljarder euro, konsumtionskrediter 10, 1 miljard euro och övrig utlåning 11,6 miljarder euro. Utlåningen till hushåll har ökat år för år under 2000-talet. Bostadslånen har ökat mest, från 24,2 miljarder euro i början av 2001 till 52,2 miljarder euro i juli 2006. Finansinspektionen har gjort den iakttagelsen att konsumtionskrediterna har ökat på grund av att de aktivt har tillhandahållits i samband med beslut om bostadskrediter.

Bostadslånen har ökat för att krediterna har blivit större och lånetiderna längre. Bankföreningen har låtit utföra en enkät som visar att den genomsnittliga lånetiden för hushållens bostadslån 2005 var 17 år mot 11 år sju år innan. Under samma tid gick de genomsnittliga lånebeloppen upp från 23 000 till 45 000 euro. De stegrade bostadspriserna har inte kunnat dämpa efterfrågan på bostadslån. Prisstegringen bidrog i sin tur till

att höja bostadslånebeloppen och förlänga lånetiderna.

Genomsnittsräntan på bostadslån var 3,73 procent i slutet av juli 2006. Trots att räntan har varit på väg upp sedan sensommaren 2005 är räntenivån fortfarande låg. I kombination med snäva kundmarginaler ökar det efterfrågan på lån. Enligt den senaste statistiken var 68,3 procent av bankernas utlåning bundna vid euribor, 18,8 procent vid bankspecifika referensräntor (primeräntor o.likn.) och 12,9 procent vid andra räntor.

Finansinspektionen menar att en omfattande hushållskreditenkät hösten 2005 pekar på att vissa hushåll eventuellt redan är överskuldssatta och att bankernas lånerisker har ökat på grund av uppluckrade lånekriterier. I sin rapport för 2005 till bankfullmäktige hävdar Finansinspektionen att de ökade bostadslånen inte har lett till betydande förluster, men att låneriskerna har ökat. Hushållen har utsatt sig både för en ränterisk och risk för överskuldssättning.

Ekonomiutskottet ser helst att hushållen aktar sig för att skuldsätta sig för djupt. De bör i sin hushållning räkna med riskerna för att den allmänna ekonomiska situationen försämras. Den är nu god, men om den börjar peka neråt med ökad risk för arbetslöshet som följd, kan lånebetalningskapaciteten ställas på spel och skuldproblemen öka. Det är bra att Finansinspektionen 2005 har varit effektivare med att granska framför allt låneriskerna och avsatt mer resurser på kontrollen av dem. Enligt Finansinspektionen visar hushållskreditenkäten att bankerna är utsatta för lånerisker och hushållen för ränterisker och överskuldssättning.

### *Snabblån*

I konsumentskyddslagen föreskrivs om konsumtionskrediter. Men lagen tillämpas inte på konsumtionskrediter med en längsta lånetid på tre månader. I marknadsföringen av engångskrediter behöver man bl.a. inte ange den verkliga årliga räntan, om krediten ligger under 168,18 euro (under 1 000 mark). Avtal om krediter på längst tre månader behöver inte göras skriftligt. Företag som bjuder ut snabblån bedriver inte

verksamhet som kräver koncession för kreditinstitut och står därmed inte under Finansinspektionens tillsyn. Det är konsumentmyndigheternas sak att övervaka att konsumentskyddet fullföljs vid snabblån.

Säkerhetsfria, längst tre månaders snabblån av detta slag bjuds ut på internet eller som mobil lån dygnet runt. Lånetiden är ofta 14 dygn. Enligt Finansinspektionens enkät är kunderna hos finska snabblåneföretag mestadels finska män och kvinnor i åldern 20–30 år.

Den verkliga räntan på snabblån kan vara flera hundra procent. Företag som tillhandahåller dem talar vanligen hellre om expeditions- och behandlingskostnader än årliga räntor. Enligt konsumentskyddslagen behöver man i marknadsföringen av snabblån på längst tre månader inte ange den verkliga årliga räntan, som omfattar de totala sammanräknade årliga kostnaderna för lånet. Men den årliga räntan skulle göra det lättare för låntagaren att jämföra de totala lånekostnaderna. För jämförbarhetens skull är det enligt ekonomiutskottets mening viktigt att de som tar upp snabblån kräver och de företag som bjuder ut dem anger den verkliga årliga räntan, som har räknats ut med samma formel som alla kreditinstitut som sysslar med utlåning använder.

Trots att företag som bjuder ut snabblån inte står under Finansinspektionens tillsyn har myndigheten sett det som viktigt att i sin egenskap av övervakare över finansmarknaden dela ut information om de oftast ställda frågorna om snabblån till dem som överväger att ta sådana. Informationen finns på Finansinspektionens hemsidor. Det finns också information i Konsumentverkets publikationer och på verkets hemsidor.

Det är viktigt att Finansinspektionen reder ut hur snabblån finansieras och att både Finansinspektionen och konsumentmyndigheterna också annars bevakar att snabblåneföretagen följer lagen i sin verksamhet och hur snabblåneverksamheten utvecklas. Konsumentmyndigheterna bör övervaka att marknaden för snabblån fungerar korrekt, att indrivningen är ansvarsfull och anteckningarna om betalstörningar är rättvisa. Snabblånen är för tillfället mycket löst reglerade.

de, men om de inte håller sig inom gränserna för vad som är korrekt och ansvarsfullt och om de leder till skuldsättningsproblem och andra svårigheter för låntagarna, måste legislativa åtgärder tillgripas för att få snabblånen under kontroll; bl.a. kan snabblåneföretag förpliktas att registrera sig och avkrävas skriftliga låneavtal. Ekonomiutskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om att lagstiftningen bör utvidgas också till kortvariga konsumtionskrediter, om snabblån leder till att problemen hopar sig (*Utskottets förslag till uttalande*)

#### **Förslag till beslut**

Ekonomiutskottet föreslår

*att riksdagen godkänner berättelsen,*

*att riksdagen godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande),*

*att betänkandet sänds till regeringen för åtgärder och*

*att betänkandet sänds till bankfullmäktige för kännedom.*

#### **Utskottets förslag till uttalande**

*Riksdagen förutsätter att regeringen i förekommande fall vidtar legislativa och andra åtgärder för att få snabblånen under kontroll bland annat genom att förplikta snabblåneföretagen att registrera sig och ingå skriftliga låneavtal och se till att de totala lånekostnaderna aldrig blir oskäligt höga.*

Helsingfors den 10 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd  
vordf. Jari Leppä /cent  
medl. Arto Bryggare /sd (delvis)  
Sari Essayah /kd  
Klaus Hellberg /sd (delvis)  
Esko Kiviranta /cent  
Martti Korhonen /vänst  
Marjaana Koskinen /sd  
Seppo Lahtela /cent

Jere Lahti /saml (delvis)  
Sirpa Paatero /sd  
Klaus Pentti /cent  
Antti Rantakangas /cent  
Martin Saarikangas /saml  
Sari Sarkomaa /saml  
Juhani Sjöblom /saml  
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.